

A Kúria a dr. Domina László Béla ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Ocsenás Zoltán ügyvéd (dr. Ocsenás Ügyvédi Iroda) által képviselt Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság alperes ellen közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított és a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 1.M.78/2010/19. számú ítéletével elbírált perében az említett számú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2012. május 16. napján tartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 1.M.78/2010/19. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak külön felhívásra 36.000 (harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

Az alperesi jogelőd elsőfokú hatósága az ... számú határozatával a felperest 1.800.000 forint munkaügyi bírsággal sújtotta, és kötelezte arra, hogy az általa 2009. április 12-én és 13-án foglalkoztatott kilenc munkavállalója munkaviszonyát az APEH felé jelentse be.

A határozat indokolása szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapítható volt, hogy a felperes 2009. április 12-én és 13-án kilenc munkavállalót foglalkoztatott napi öt órában a spárgaföldjén. A segédmunkás munkakörben alkalmazott munkavállalók szóbeli megállapodás alapján, 400 forintos órabér ellenében, csoportvezetői irányítás mellett, a munkáltató eszközeivel végeztek munkát. Az alperes a munkaszerződés, illetve alkalmi munkavállalói könyvbe történő bejegyzés, és ehhez képest a bejelentés hiányában történő foglalkoztatást szabálytalannak minősítette, ezért az általános munkajogi társadalombiztosítási, valamint adóigazgatási rendelkezéseket alkalmazta.

Az elsőfokú hatóság megállapítása szerint a felperes megsértette az 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 76. § (1) és (2) bekezdését, valamint a 2003. évi XCII. törvény (Art.) 16. § (4) bekezdés rendelkezéseit. A munkaügyi bírság kiszabására az 1996. évi LXXV. törvény (Met.) 3. § (1) bekezdés a) pontja, 7. §-ának (2), (5) és (7) bekezdése rendelkezéseinek megfelelően került sor arra figyelemmel, hogy a munkaszerződés és a bejelentés nélküli szabálytalan foglalkoztatás kilenc munkavállalót érintett.

A felperes fellebbezése alapján eljáró alperesi jogelőd másodfokú hatósága a ... számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A felperes fellebbezésére reagálva megállapította, hogy az elsőfokú hatóság az eljárási határidők betartásával folytatta le a vizsgálatát, az annak eredményeként beszerzett bizonyítékok helytálló értékelésével vont le következtetést a felperes mulasztásaira. A bírságösszeg kiszabásakor a Met. 7. § (7) bekezdésében írt szempontok alapján eljárva jogszerűnek rendelkezett.

A felperes a törvényes határidőn belül előterjesztett keresetében a közigazgatási határozatok felülvizsgálatát, elsődlegesen azok hatályon kívül helyezését és az alperes költségekben történő marasztalását kérte. Érvelése szerint a 2009. május 22-én megindított eljárás június 23-ai visszavonását követően az új eljárás kezdeményezésének június 29-ével törvényesen nem volt helye. A vizsgálat ilyen mértékű elhúzódása a tisztességes ügyintézéshez fűződő jogainak sérelmét jelenti.

Állította, hogy az alperes nem tett eleget a tényállás felderítési kötelezettségének. A hatósági ellenőrzéssel érintett munkavállalókat a korábbiakban alkalmi munkavállalóként alkalmazta, de a hivatkozott 2009. április 12. és 13-ai napokra nem írt elő számukra munkavégzést, erre vonatkozóan a felek között nem jött létre megállapodás. A perbeli napokon a spárgaföldi műveletek végzéséhez szükséges telepét ki sem nyitotta, a munkavállalók részére munkaeszközöket sem biztosított. A munkavégzésről a munkavállalók önkényesen döntöttek azt követően, hogy a munka minőségével kapcsolatos kifogásait jelezte számukra.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, és fenntartotta a közigazgatási határozatban foglalt indokokat.

A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság az 1.M.78/2010/19. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte 62.500 forint perköltség megfizetésére.

A munkaügyi bíróság a rendelkezésre álló közigazgatási iratok és a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapította, hogy az egyéni vállalkozóként spárgatermesztéssel foglalkozó felperes az

alkalmi munkavállalók közreműködésével folytatta a gazdálkodást. 2009. év húsvétját megelőzően a munkák ellenőrzése során észlelte, hogy a hibás terményeket a földben hagyták, amely az új termés minőségét veszélyeztette. Az észlelt hibát a felperes Cs. L.-nak szóvá tette, és közölte, hogy a hiányosságokat sürgősen el kell hárítani, az ültetvény minőségét veszélyeztető állapotot meg kell szüntetni. Ezen túl konkrét munkaszervezési intézkedést nem tett, a pótlólagos munkák elvégzését a munkavállalókra bízta.

A munkavállalók a hibák elhárítását április 12-ére és 13-ára, a húsvéti ünnepek idejére ütemezték. Ezeken a napokon megjelentek a spárgaföldön, és ott körülbelül napi ötórás munkát végeztek. A munkavégzés tervezett időpontjáról a felperest nem tájékoztatták, és az adott napon saját eszközükkel (késükkel) dolgoztak. Az érintett április 12-ei és 13-ai napokra a munkavállalók alkalmi munkavállalói könyvébe nem került bejegyzés, ezen munkájukért külön díjazásban nem részesültek. A munkavállalók a húsvéti ünnepeket követő kedden ismét dolgoztak mint alkalmi munkavállalók, a felperes ekkor értesült arról, hogy az ünnepek alatt az általa jelzett hiányosságokat a maguk ütemezte munkavégzéssel elhárították, azonban ezen napokra bejegyzést az alkalmi munkavállalói könyvekbe nem eszközölt, munkaszerződést nem kötött.

A munkaügyi bíróság az eljárási határidők megtartottsága vonatkozásában rögzítette, hogy a Met. 8/A. § (1) bekezdésének tárgyidőszakban hatályos rendelkezései szerint a Ket. szabályaitól eltérően a munkaügyi eljárás határideje hatvan nap. A felügyelőség 2009. április 21-ei helyszíni ellenőrzést követően május 22-én indította meg a felperesi vállalkozással szemben az eljárást. A munkaügyi felügyelő a 2009. június 23-án felvett jegyzőkönyvben a korábban megindított eljárás elrendelésével kapcsolatos határozatát visszavonta, azonban a vizsgálati iratanyag áttekintését követően azt ismételten megindította a felperessel szemben, majd 2009. július 6-án döntést hozott. A bíróság megállapítása szerint az eljárás megindítása, az ezzel kapcsolatos döntés visszavonása, majd az eljárás újbóli kezdeményezése önmagában nem vezet a határozat jogszerűtlenségének megállapításához. Az eljárás újbóli elrendelésének aktusa az ügyintézési határidő törvény szabta kereteit meghaladó késedelemre nem vezetett, az alperes a május 22-ei időponthoz képest a 60 napos törvényi határidő megtartásával július 6-án hozott elsőfokú döntést.

A határozatok érdemi részét érintően azt állapította meg, hogy az érintett munkavállalók az április 12-ei és 13-ai munkavégzést megelőzően korábban rendszeresen alkalmi munkavállalóként végeztek munkát a felperes által bérelt spárgaföldön. A korábban legálisan végzett munkájukat a felperes kifogásolta, ezért az ültetvény minőségének veszélyeztetése elkerülése érdekében úgy döntöttek, hogy a húsvéti ünnepek alatt a felperes által kifogásolt munkákat

elvégezik. A munkavállalók konkrét utasítást a munkavégzésre ugyan konkrétan nem kaptak, de nyilvánvaló volt, hogy a hibaelhárítást a termény minősége és a későbbi munkavégzés zökkenőmentessége érdekében még a keddi munkanap előtt el kell végezniük. Mindezek alapján a munkavállalók munkavégzését nem lehet olyan önkényes tevékenységnek tekinteni, amelyhez a felperesnek nincsen köze, mert ő kifejezetten elvárta, hogy a mulasztásokat orvosolják. A felperes azonban ennek legális kereteit nem teremtette meg. Annak, hogy a munkavállalók az adott napokon saját késükkel, eszközükkel végezték a munkát, nem volt a munkaviszony minősítése szempontjából perdöntő jelentősége.

A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a felperes a húsvéti ünnepet követő első keddi munkanapon tudomást szerezhette arról, hogy a munkavégzés megtörtént, a vállalkozása érdekkörében indokolt többletfeladatokat a munkavállalók ellátták, azonban a munkavégzés kereteinek legalizálásáról a hatóságnak tett ígérete ellenére sem intézkedett. A munkaügyi bíróság hangsúlyozta, hogy a felperes által esetlegesen jogosan elvárt pótmunkák teljesítése is csak törvényes keretek között volt lehetséges, amelyről a felperesnek kellett volna egyértelműen intézkednie.

A felperesnek a hatóság által 2009. május 22-én felvett nyilatkozata pontatlanságára vonatkozó érvelését illetően úgy foglalt állást, hogy a tényállás helytállósága szempontjából nem volt perdöntő jelentősége az egyébként ténylegesen nehezen olvasható jegyzőkönyvi anyagnak, mert azt az egyéb, a hatóság számára is rendelkezésre álló, illetve a perben beszerzett bizonyítékok egyértelműen alátámasztották.

Mindezek alapján a munkaügyi bíróság álláspontja szerint az alperes hatóságai a határozatukban hivatkozott munkavállalók jogviszonyát illetően helytállóan következtettek a felperesi vállalkozás mulasztásaira, és alappal rótták fel az Mt. 76. § (1) és (2) bekezdésének, valamint az Art. 16. § (4) bekezdése rendelkezéseinek megsértését.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelemnek megfelelően új határozat hozatalát, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte.

Álláspontja szerint a munkaügyi bíróság ítélete több szempontból is jogszabálysértő. Munkaviszony jellegű jogviszony azért nem jött létre, mert a felek egyikének akarata sem irányult munkaszerződés megkötésére. Peradat, hogy korábban a munkavállalók és a felperes között alkalmi munkavállalói jogviszony volt, ezért a be nem jelentett napokra vonatkozó munkavégzés sem minősülhet

munkaviszonynak, e körben a bíróság csak valószínűsített, feltételezésekbe bocsátkozott. Álláspontja szerint a perbeli bizonyítékokból az volt megállapítható, hogy a húsvéti napokat megelőzően a munkavállalók hibásan végezték el a munkájukat, amelyet a felperes észlelt és közölte, hogy a hiba kijavításáról intézkedjenek. A minőségi hiba kijavítására azonban konkrét utasítás nem hangzott el, a munkavállalók önkényes, a húsvéti ünnepek alatt végzett munkája nem a munkáltató utasítása alapján történt. Állította, hogy a vitatott két napra munkabért, illetőleg bármilyen ellenértéket nem kaptak, ezt a meghallgatott tanúk is egybehangzóan megerősítették. Jogi érvelése szerint a bíróság a bizonyítékokat helytelenül értékelte, és a Pp. 206. § (1) bekezdésének sérelmével nem megfelelő tényállást állapított meg.

Másodlagosan azért vitatta a munkaviszony létrejöttét, mert szerződés hiányában sem lehetett jogszerűen azt a következtetést levonni, hogy a felek egymással munkaviszony létesítésében állapodtak meg. Állítása szerint nem kellett munkaszerződést készítenie, mert a foglalkoztatás korábban is, és ebben az esetben is, ha alkalmi munkavállalás keretében valósult meg, tehát a felek akarata legfeljebb erre irányulhatott. Az 1997. évi LXXIV. törvény (Alk.tv.) 2. § (6) bekezdésére történt hivatkozás alapján önmagában az alkalmi foglalkoztatásra vonatkozó rendelkezések megsértése esetén sem lehet arra következtetni, hogy az általános munkajogi rendelkezések az irányadók, ebben az esetben is a lex specialis-nak tekinthető Alk. törvényi rendelkezéseket kell alkalmazni.

A felülvizsgálati kérelem hivatkozott arra is, hogy az Alk. törvény a feltárt esetleges szabálytalanság esetén is többféle szankció alkalmazását teszi lehetővé, amelyek közül csak az egyik a bírság kiszabása, de emellett szerepel a figyelmeztetés és a szabálytalanság megszüntetésére történt kötelezés is. Vitatta, hogy a perbeli esetben egyáltalán alkalmazhatott-e az alperes bírságot, mert nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy minden munkavállaló rendelkezett alkalmi munkavállalói könyvvel, tehát az ügyben legfeljebb kis súlyú, adminisztratív jellegű jogsértés történt.

Álláspontja szerint a jogsértés súlya csekély mértékű, a jogellenes állapot rövid időtartamú volt, az okozott hátrány pedig nem volt megállapítható. Emiatt a kiszabott 1.800.000 forint összegű bírság okszerűtlen, megalapozatlan és teljességgel eltúlzott. Álláspontja szerint az alperes elsőfokú határozata tévesen hivatkozott az Art. 16. § (4) bekezdésére mint megsértett rendelkezésre, mert a perbeli esetben az Art. 31. § (2) bekezdésének 27. pontját kell alkalmazni, mely szerint az APEH felé az alkalmi foglalkoztatásról havonta kell bejelentést tenni.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet

hatályában történő fenntartását és az alperes felülvizsgálati eljárási költségben való marasztalását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A jogerős ítélet felülvizsgálatát jogsértés miatt lehet kérni. Ha a bíróság ítéletében megállapított tényállás iratellenes, kirívóan okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmaz, az eljárási jogszabálysértés kivételesen megállapítható. Nem állapítható meg azonban a jogsértés, ha a kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja (BH 1999.44., BH 2002.29.).

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a munkaügyi ellenőrzés nem vitatottan feltárta, hogy 2009. április 12-én és 13-án kilenc munkavállaló a felperes érdekében, annak spárgaföldjén munkát végzett, azonban ezen napok vonatkozásában a korábban szabályosan vezetett alkalmi munkavállalói könyvükben bejegyzés nem szerepelt, munkabérben nem részesültek.

A Kúria (a Legfelsőbb Bíróság) gyakorlata szerint AM könyv hiányában történő munkavégzés esetén megalapozottan nem állapítható meg a külön törvény hatálya alá tartozó alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony. Az alkalmi foglalkoztatást az AM könyv kiváltása és korábbi rendszeres használata nem alkalmas bizonyítani. Ezért abban az esetben, ha egy adott időpontban bizonyítottan a munkavállalók munkát végeznek, és az egyébként rendelkezésükre álló AM könyv kitöltésére nem kerül sor, nem jogsabálysértő, ha a hatóság ezen napok vonatkozásában az Mt. 76. § (1) és (2) bekezdésében foglalt szabályok megsértését állapítja meg. Az alkalmi munkavállalói törvényben foglalt kogens szabályok megsértése esetén ugyanis az általános munkajogi rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyből következően a felek között a vitatott napokra munkaviszony jött létre.

Az alperes helytállóan állapította meg első és másodfokú határozatában, hogy az Alk. törvény 2. §-ának (6) bekezdése szerinti rendelkezését kell az adott esetben alkalmazni, mely szerint az alkalmi foglalkoztatásra vonatkozó rendelkezéseknek a munkáltató által történő megszegése esetén az általános munkajogi, társadalombiztosítási, valamint adóigazgatási rendelkezések az irányadók. Szabályosan kitöltött alkalmi munkavállalói könyv hiányában végzett munka alapján ebből következően az általános szabályok szerint a felek között az Mt. 76. § (1) bekezdésében foglalt munkaszerződés létrejöttét kell megállapítani.

A Met. 7. § (2) bekezdés a-c) pontja értelmében a felperes által elkövetett munkaügyi szabálytalanság esetén a munkaügyi bírság mértéke 30.000 forinttól 8.000.000 forintig terjedhet. A Met. 7. § (7) bekezdése szerint a munkaügyi bírság összegének

megállapításánál figyelembe kell venni különösen a jogszabály megsértésével okozott jogellenes állapot időtartamát, az okozott hátrány nagyságát, a megsértett jogszabályi előírások számát és hatását, valamint az érintett munkavállalók számát.

A munkaügyi bírságot kiszabó közigazgatási határozat megváltoztatására a törvény ugyan lehetőséget ad ([Met. 8. § (1) bekezdés], de erre csak jogszabálysértés esetén kerülhet sor, vagyis a munkaügyi bírság összegével kapcsolatban akkor, ha annak megállapítása különösen a Met. 7. §-ába ütközően történt.

A perbeli esetben eltérő jogi alap megállapítására nem került sor, a hatóság a Met. 7. §-ában foglalt mérlegelési szempontokat számba vette és értékelte. Az Art. 16. § (4) bekezdése értelmében a jogszabály megszegése annak indokától függetlenül önmagában a késedelmes adatszolgáltatással megvalósult.

Helytállóan állapította meg ezért a jogerős ítélet, hogy a bejelentést a felsorolt munkavállalók esetében a felperes elmulasztotta, ezen mulasztás arányában a bírság nem megalapozatlan.

A fent kifejtettekre tekintettel jogszabálysértés hiányában a Kúria a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 1.M.78/2010/19. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A felperes illetékfizetési kötelezettsége az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 43. §, és 39. § (3) bekezdés d) pontján alapul.

Budapest, 2012. május 16.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró, Sipőczné dr. Tanczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírószági tisztviselő